

Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
İslâmî İlimler Araştırma Vakfı (İSAV)

DİNLERDE NİKÂH

Milletlerarası Tartışmalı İlmî Toplantı

Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
Ethem Ruhi Fığlalı Konferans Salonu

İzmir, 06 - 08 Nisan 2012

İstanbul 2012

TÜRKİYE'DEKİ SÜRYÂNÎ ORTODOKSLARDA NİKÂH

Nihat DURAK*

Giriş

Hıristiyanlıkta, sosyal hayatı ilgilendiren iki sakramentten biri ruhbanlık, diğeri evliliktir. Hıristiyanlar için evlilik, hiçbir zaman salt medenî hal ile ilgili lâik bir olguya indirgenemez. Evlilik, Tanrı'nın insanlığa sevgisini simgeleyen bir hayat hâlidir. Karşılıklı sadâkât ve yarar duyguları ile çocukların doğabileceği ve Hıristiyan inancında yetiştirilebileceği bir ortam meydana getirmeyi taahhüt eden iki kişinin sevgi birliğidir. Hıristiyan kişi bu sevgi birliğinde Tanrı'nın insanlara karşı tutumunun simgesini görür. Tanrı kavmini sever, onu korur, verdiği sözü tutar. Hıristiyanlar, evliliklerini Tanrı'nın insanlığa, İsa'nın şakirtlerine olan sevgisinin, canlı bir sembolü hâline getirmeye söz verir. Bu nedenle Hıristiyanlar, evliliğin hayat boyu süren bir taahhüt olduğunu savunur.¹

Evliliğin bir sakrament olarak tanımlanması, 'Efeslilere Mektup, 5³²' bölümünde geçen, 'sır' kelimesine karşılık olarak, 'sakrament' sözcüğünün kullanılmış olmasına dayandırılır. Ayrıca, yine aynı yerde zikredilen 'bu sır büyüktür' ifadesi, erkekle kadın arasındaki ilişkiyi belirtir. Evlilik hayatı da âyinsel özelliğini onun, göğe ait bir gerçeğin, yani İsa ile kilisesi arasındaki ilişkinin yeryüzündeki sureti olduğu düşüncesinden alır. Hıristiyanlık'ta evlilik kurumu, tam anlamıyla Hz. İsa'nın kendisinden çıkarılmaz. Çünkü evlilik, Tanrı'nın yaratma planının bir parçası olup Hz. İsa'dan önce de var-

* Yard. Doç. Dr., Karabük Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

¹ Thomas Michel, *Hıristiyan Tanrı Bilimine Giriş*, İstanbul 1992, s. 91.

di. Bununla beraber evlilik, Hz. İsa vasıtasıyla bir sakrament değerine yükselmiştir.²

Hz. İsa, Hıristiyan karı-kocanın birleşmelerini özel bir şekilde takdis etmiş ve bu birleşmeyi 'nikâh merasimi' ile güçlendirip zenginleştirmiştir. Bu dinî merasim, eşlere, Allah'ın görüşlerine uygun olarak el ele yürüyebilme lûtfunu bağışlamakta ve kiliseye yeni çocukların girmelerini temin etmektedir. Böylece bu çocuklar da İsa'nın kurbanına katılabilir ve kurtuluşun nimetlerinden yararlanabilir.³

1. Hıristiyanlık'ta Nikâh Sakramenti

Katolik Kilisesi'ne göre nikâh, İsa ile kilise arasındaki çözülmez ruhânî münasebetin bir sembolü ve bundan dolayı kutsal bir sakramenttir. Bir âyin olarak evlilik, iki kişinin anlaşmasının kilise tarafından takdis edilmesi ve bu çiftin kilisede mukaddes bir bağla bağlanmasıdır. Evlilik, Tanrı'nun meydana getirdiği bir kurum sayıldığı için, ilk çağlardan beri kutsal sayılmıştır. Evlenme âyinleri, genellikle kadının bağlı bulunduğu kilisede yapılır.⁴

Nikâh, genellikle Missa (komünyon) âyini esnasında yapılır. Yeni evlenecek olanlar için bazı özel ve genel dualar yapılır. Evlenecek bay ve bayan, ana sunak önünde durur, yanlarında iki şahit bulunur. Rahip, nikâhın önemine dair bir konuşma yapabilir. Evlenecek olanlara evlenme kararlarını serbest iradeleriyle alıp almadıklarını sorar. Olumlu cevap alınca, nikâhı kıyar, dualar okunur ve sonunda yeni çift ve şahitler evlenme defterini imzalar.⁵

2. Süryânî Ortodoks Kilisesi'nde Nikâh (Evlilik) Sırrı

İnsan soyunun sürekliliğini sağlamak ve insanlığa yararlı evlatlar yetiştirmek umuduyla medenî kanuna göre hayatlarını birleştirmeye karar veren

² Ahmet Güç, *Dinlerde Mâbed ve İbâdet*, İstanbul 1999, s. 207-208.

³ Xavier Nuss - Hakkı Demirel, *Hıristiyan Öğretisi*, Ankara 1987, s. 92.

⁴ Günay Tümer - Abdurrahman Küçük, *Dinler Tarihi*, Ankara 1988, s. 160.

⁵ Ekrem Sanıkçoğlu, *Başlangıçtan Günümüze Dinler Tarihi*, Isparta 1999, s. 293.

ve aynı inancı paylaşan erkek ile kadının evliliği, Kutsal Ruh'un kayrasıyla, yasal ruhânilerin dua, bereket ve kutsamalarıyla oluşan kutsal bir gizdir.⁶

Süryânî geleneğinde evlilik sırrı, koca ve karının, ruhâninin bereketiyle, birlikte oldukları bir sırdır.⁷ Evlilik, Kutsal Ruh'un inâyeti ve ruhâninin duasının bereketiyle neslin devamını sağlamak üzere, mü'min kadın ve erkeğin kutsal bir şekilde üzerinde birleştikleri mukaddes bir sırdır.⁸ Evlilik sırrı, yararlı bir nesil yetiştirmek ve müşterek yardım ile ailenin geçimini sağlamak üzere erkek ile kadın arasında kurulan dinî ve hukukî bir bağdır.⁹

Süryânî Ortodoks Kilisesi'nin anlayışında evlilik, Tanrı'nın 'Adamın yalnız olması iyi değildir; kendisine uygun bir yardımcı yapacağım.' (Tekvin, 2¹⁸) diyerek dünyanın başlangıcında kurduğu tabii bir yasadır. 'Ve Allah onları mübarek kıldı ve Allah onlara dedi: Semereli olun ve çoğalın ve yer yüzünü doldurun ve onu tâbi kılın.' (Tekvin, 1²⁸). Bu açıklamayla da evlilik müessesesinin temeli sağlamlaşmış oldu.¹⁰

Evlilik gizi, evrenin yaratılışından beri Allah'ın başlattığı ve kutsadığı bir yasadır. Allah'ın Havva'yı Âdem'e yardımcı eş olarak yaratmasıyla da doğal evlilik düzeni kurulmuş oldu.¹¹

'İmdi Allah'ın birleştirdiğini insan ayırmasın.' (Matta, 19⁶) diyerek, İsa Mesih evlilik bağına kutsamıştır. Galile'nin Kana şehrindeki düğünde hazır bulunarak, özel olarak bu evlilik bağına bereketlendirmiştir. (Yuhanna, 2¹¹) Pavlus da, 'Bununla beraber, Rab'de ne kadın erkeksiz, ne de erkek kadınsızdır.' (Korintoslulara I. Mektup, 11¹¹) diyerek, bu temeli daha da sağlam-

⁶ Samuel Akdemir, *İstanbul Mozaikinde Süryânîler*, İstanbul 2009, s. 80.

⁷ İshak Sâka, *Keniseti es-Suryâniyyetu*, Şam 1985, s. 314.

⁸ Zeki Demir, *Süryânî Kilisesi Öğretisine Göre Kilisenin Kutsal Yedi Gizi ve Kilise İçindeki Tinsel İşaretler*, İstanbul 1995, s. 50.

⁹ Samuel Akdemir, *Dinî Kurallarımız*, Glane/Losser (Hollanda) 1988, s. 84.

¹⁰ Demir, *Süryânî Kilisesi Öğretisine Göre Kilisenin Kutsal Yedi Gizi*, s. 50; Akdemir, *İstanbul Mozaikinde Süryânîler*, s. 80.

¹¹ Akdemir, *İstanbul Mozaikinde Süryânîler*, s. 80.

laştırmış, pekiştirmiştir.¹² Kutsal Kitap evlilik düzeninin korunması için, kadın ve erkeğin birbirine karşı yükümlülüklerini ve sorumluluklarını da izah eder. (Efeslilere Mektup, 5²²⁻³³). Evlilik, Mesih'in kilise ile olan birleşmesine işaretler.¹³

Kadın erkekten alınan bir kaburga kemiğinden yaratılmıştır; erkek de kadının bedeninden doğar. Bu iki beden, Allah'ın oluşturduğu evlilik bağıyla yeniden birleşerek tek (yeni) bir beden oluşturur. Bu kutsal yasayı vurgulayan İsa Mesih, 'Tanrı'nun birleştirdiğini, insan ayırmaz' der. (Mat-ta, 19⁶). Yasal evlilik, gerçek sevgiye dayalı karşılıklı saygı ve fedâkârlıkla pekişmiş kutsal bir kurumdur. Bu kurumun sağlam temeli, birbirini yakından tanıyıp birbirine güvenen iki kişi arasında gerçekleşen ve başkasıyla paylaşılmayan gerçek sevgiye bağlıdır. Allah'a bağımlı evliliğin amacı, geçici bedensel arzuları tatmin etmek değil, hem Rab Allah'a bağlı hem de insanlığa yararlı bir nesil yetiştirmektir.¹⁴

Evlilik sırrının özelliği, fazilet ve kudsiyete dayanan karşılıklı sevgidir. Bunun yanında eşlerin birbirlerine karşı vazifelerini kilise şöyle özetler:

Erkeğin karısını sevmesi, sayması, ailesini geçindirmesi, madden ve mânen çocuklarını iyi yetiştirmesi icap eder. Buna karşılık kadın da kocasını sevmesini, saymasını, evinin işlerini muntazam bir şekilde yürütmesini ve çocuklarını Hıristiyan dininin esaslarına göre yetiştirmesini bilmelidir.¹⁵

3. Süryânî Ortodoks Kilisesi'nde Evlilik Öncesi Dönem (Söz Kesme ve Nişan)

a. Söz Kesme Dönemi

"Türkiye Süryânîleri'nde evlenecek yaşa gelenlerin evlendirilmesi, ya görücü usûlüyle, ya da evlenecek olanların kendi kendilerine karar verme-

¹² Demir, *Süryânî Kilisesi Öğretisine Göre Kilisenin Kutsal Yedi Gizi*, s. 50; Akdemir, *Dinî Kurallarımız*, s. 85.

¹³ Demir, *Süryânî Kilisesi Öğretisine Göre Kilisenin Kutsal Yedi Gizi*, s. 50-51.

¹⁴ Akdemir, *İstanbul Mozağında Süryânîler*, s. 80-81.

¹⁵ Akdemir, *Dinî Kurallarımız*, s. 84-85.

siyle olur. Aile büyüğü olarak dede veya baba, durumu kız evine bildirme görevini üstlenir. İstenecek kızın evine, belirlenen bir günde, kilise papazı ile birlikte gidilir. Papaz, gelmelerinin amacını belirten, açılış babından bir konuşma yapar, evlilik müessesesinin kudsiyetine dair açıklamalarda bulunur. Gelin adayı, misafirlere kahve ikramında bulunur. Bunun sonrasında kız istenir. Kız babasının cevabı olumlu ise, hemen o akşam söz kesilir, sembolik olarak geline bir yüzük takılır. Söz kesmeyi, dinî açıdan resmîleştirmek için hazır bulunan papaz bir dua yapar.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da oldukça yaygın olan ve birçok istenmeyen durumlara yol açan 'başlık parası' uygulaması Süryânîler arasında kabul görmemiştir. Fakat Süryânîler arasında, kız tarafının istediği eşyaları belirten 'liste verme' âdeti, ne yazık ki mevcuttur."¹⁶

Süryânî Ortodoks Kilisesi İstanbul Metropolitliği, 'Söz Kesme' ile ilgili olarak bazı düzenlemeler yapmış, bu törenlerde izlenecek usûl hakkında aşağıdaki kuralları koymuştur:

- "i. Söz kesme için salon tutulmayacaktır.
- ii. Söz kesme merasimi gelin adayının evinde, sadece iki aile arasında yapılacaktır.
- iii. Söz kesmede erkek tarafı bir adet söz yüzüğü ile bir adet zincirli haç götürülecektir. Bunun dışında takı götürülmeyecektir.
- iv. Söz kesmeye gidilirken, erkek tarafı mütevazı bir çiçek ve bir kutu çikolata dışında başka bir şey götürmeyecektir.
- v. Sözlüler, çarşamba ve cumartesi ziyaretlerini kural hâline getirmemelidir. Ancak gelin ve damat adayları istedikleri zaman külfetsiz olarak birbirlerini ziyaret edebilir.

¹⁶ Zeki Demir, "Süryânî Ortodoks Kilisesi'nde Kavramlar ve Terimler", Yayınlanmamış Makale, Meryem Ana Kilisesi Kütüphanesi, İstanbul 1999, s. 46-47; Meryem Bulut, "Mardin'de Evlilikler", Folklor/Edebiyat Dergisi, Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi, c. XVII, sy. 66, 2011/2, Lefkoşe 2011, s. 73.

vi. Söz kesildikten sonra nikâh dönemi mümkün mertebe kısa düşünülecek, bu süreç azamî bir seneyi geçmeyecektir."¹⁷

b. Nişan Dönemi

"Nişan, taraflar arasında belirlenen bir tarihte yapılır. Nişan masrafları kız tarafınca karşılanır. Nişan günü, erkek tarafı toplu halde kız evine gider. Kız evine gidilirken, çörek, bir sini dolusu kesme şeker, bir miktar çikolata götürülür, akrabalar da takacakları takı ve hediyelerini beraberlerinde getirir. Getirilen kesme şeker, ikram edilecek olan 'nişan şerbeti'nin hazırlanmasında kullanılır. Nişan takılarının miktarı ve çeşidi, erkek tarafınca, kız tarafının hiçbir müdahalesi olmadan belirlenir. Damat adayı ve ailesinin aldığı takılar, damat adayının vaftiz babası (karibo, kirve) tarafından, geline takılır. Gelin adayı ile damat adayı, nişan meclisinde hazır bulunur. Nişan gecesinde eğlenceler düzenlenir, resimler çekilir, erkek tarafından gelen genç kızlar, gelin evinden, kırılacak neviden bardak, şişe, testi, vs.'yi âdet üzere 'aşırma-ya' çalır.

Nişan ile nikâh arasında, en az üç aylık bir boşluk bırakılır. Bu dönem zarfında nişan bozulabilir. Bu süre geçtikten sonra, nişan asla bozulamaz."¹⁸

Süryânî Ortodoks Kilisesi İstanbul Metropolitliği, 'nişan yapma' ile ilgili olarak da bazı düzenlemeler yapmış, bu törenlerde izlenecek usûl hakkında aşağıdaki kuralları koymuştur:

"i. Nişan töreni, dinî nikâhtan en az iki hafta önce, bir ruhâninin gözetiminde gerçekleştirilecektir.

ii. Nişan töreni için salon tutulmayacaktır. Evleri nişan töreni için müsait olmayanlar kilise salonlarını düşünebilir.

¹⁷ İstanbul Süryânî Ortodoks Metropolitliği'nin Evlilikle İlgili Düzenlemeleri, İstanbul Süryânî Ortodoks Metropolitliği, İstanbul 1999, s. 5.

¹⁸ Demir, "Süryânî Ortodoks Kilisesi'nde Kavramlar ve Terimler", s. 47.

iii. Nişan, çörek kırma ve kına gibi âdetler, aynı gecede yani nişan töreni gecesinde icra edilecektir. Bunun dışında ayrı bir kına gecesi yapılmayacaktır.

iv. Nişan töreninde erkek tarafı takı olarak sadece iki yüzük ve bir bilezikle yetinecektir.

v. Nişan gecesinde erkek tarafından kırmak üzere götürülen çöreğin yanında, orada hazır bulunanlara ikram etmek üzere, mütevâzi bir şekilde oluşturulmuş bir nişan sepeti de götürülecektir.

vi. Çehiz serme gibi uygulamalardan kaçınılacaktır.¹⁹

Nişanlılar, tevbe ve itiraf edip, kutsal kurbandan alarak, takdis olunduktan sonra evlilik hazırlıklarına başlayabilir.²⁰

Mardin metropolitlerinden Mor Yuhanna (ö. 1165) nişan hazırlıklarında fazla masrafa kaçınılmasını öğütlerken şöyle der: 'Biz episkoposlar, Allah'ın korkulu sözü ile tenbih ediyoruz. Mü'minler, doğum, nişan, düğün törenlerinde fazla masraf etmemeli, güveye de kayınbabagilinin evinde fazla açık verdirilmemelidir.'²¹

c. Nişanlama Namazı

Kilisede bir de nişanlama namazı uygulaması vardır. Bu, nikâhtan önce kıyılan namazdır. Alınan takılar, giysiler bu esnada kutsanır. Nikâhtan önce yapılan hazırlıkların, kilise kuralları çerçevesinde kutsanma işidir.²²

Malatyalı Mor Gregorius (el-Hidaye isimli kitabında), nişandan önce erkeğin kızı görmesine müsaade ettikten sonra diyor ki; 'Kâhin, nişanlama namazını kilisede kıldıktan sonra bereketlenen haçlı kolyeyi ve alyansı alıp,

¹⁹ *Evlilikle İlgili Düzenlemeler*, s. 6.

²⁰ Akdemir, *Dini Kurallarımız*, s. 84.

²¹ Hanna Dolapönü, *Yıl Öğütleri*, c. I, Mardin 1956, s. 142.

²² Demir, "Süryâni Ortodoks Kilisesi'nde Kavramlar ve Terimler", s. 5.

güvey ve yanındakilerle beraber gelin evine giderek, haçlı kolyeyi gelinin boynuna, alyansı parmağına takar.²³

4. Nikâh Sakramenti

a. Nikâh Kıyılmayan Zaman Dilimleri

Süryânî Ortodoks Kilisesi, oruç dönemlerinde ve diğer ilahî sırlar alınırken nikâh kıyılmasını men eder.²⁴ Ayrıca, cumartesi günleri ve bayram arifesi günlerinde de nikâh kıyılması kesinlikle yasaktır.²⁵

b. Nikâh Kıyılma Yaşı

Türkiye Süryânîleri'nde askerlik hizmetini bitirmeyen bir gencin evlenme isteği pek sıcak karşılanmaz. Meslek ve sanat sahibi olması tercih edilir, önemle üzerinde durulur. Kız, on beş yaşını bitirmişse, ana ve babasının rızasıyla evlenebilir. Medenî nikâh kıydırmamış olanların dinî nikâhları da kıyılmaz.²⁶

c. Nikâh Kıyılma Zamanı

Nikâh, pazar günleri öğleden sonra kıyılır.²⁷

d. Nikâh Kıyılma Yeri

Süryânî Ortodoks Kilisesi İstanbul Metropolitliği'nin yayınladığı evlilik uygulamalarıyla ilgili düzenlemeye göre, nikâh töreninin kilisede yapılması zorunludur.²⁸

²³ Dolapönü, *Yıl Öğütleri*, c. I, s. 142.

²⁴ Sâka, *Kenisefi es-Süryâniyyetu*, s. 314.

²⁵ Demir, "Süryânî Ortodoks Kilisesi'nde Kavramlar ve Terimler", s. 47.

²⁶ Aziz Günel, *Türk Süryânîler Tarihi*, Diyarbakır 1970, s. 315; Kemal Özbay, *Süryânîler, Kadim Süryânîler ve Türkiye'deki Durumları*, İstanbul 1975, s. 21; Bulut, "Mardin'de Evlilikler", s. 72.

²⁷ Demir, "Süryânî Ortodoks Kilisesi'nde Kavramlar ve Terimler", s. 48.

²⁸ *Evlilikle İlgili Düzenlemeler*, s. 7.

e. Nikâh Âyini

Evlilik sırrının, ergenlik yaşına varan erkek ve kızın rızasıyla, bereket duasını kılacak meşrû bir kâhinin ve itibarlı kimselerin huzurunda kurulması gerekir.²⁹

Dinî nikâh, genelde pazar günleri öğleden sonra, kilisede, akraba topluluğunun huzurunda kıyılır. Dinî nikâh için, gelin, baba evinden kiliseye getirilmek üzere yola çıkmadan önce, sevdiği kız arkadaşlarının isimlerini, sağ ayakkabısının tabanına yazar, kapıdan çıkarken sağ ayağını yere kuvvetlice sürter. Ayakkabının altına bakıldığında isimleri silinen kızların, en yakın zamanda evleneceğine inanılır. Ayrıca nişan gecesi, gelin ilk önce elini hangi genç kızın başına koymuşsa, o kızın da en kısa zamanda nişanlanacağına inanılır. Damat adayı, dinî nikâhın kıyılacağı kilisenin kapısında, gelini kız tarafından teslim alır. Gelin ve damat, davetlilerle beraber, âyin salonuna geçer. Mihrabda hazır bulunan ruhânînin söz ve hareketlerini teyit edici nitelikte, Güneydoğu Anadolu'ya has, sevinç ve memnuniyet ifade eden nidalar, çekilen zılgıtlar kiliseyi çnladır.³⁰

Hollerweger'in, Turabdin'de şahit olduğu, bir Süryânî çiftin düğününden aktardığı kısa izlenimleri şöyledir: Düğün öncesi, gelin ve damat ayrı ayrı arkadaşlarını evlerine davet eder. Düğün günü damadın evinde toplanıp davullu zurnalı eğlenilir, daha sonra gelin evinden alınıp kiliseye gidilir. Kilisede gerçekleştirilen törenin doruğa erdiği an, evlenen çiftin sembolik olarak taç giyişidir. Hem geline hem de damada taç giydirilir. Damada taç giydirilmesinin anlamı, onun reis oluşuna vurgudur. Gelinin taç giymesi ise, onun iffetli olduğunun simgesidir. Şölen, düğün yemeğinden sonra düzenlenen eğlenceyle sona erer.³¹

²⁹ Akdemir, *Dinî Kurallarımız*, s. 84.

³⁰ Demir, "Süryânî Ortodoks Kilisesi'nde Kavramlar ve Terimler", s. 48.

³¹ Hans Hollerweger, *Turabdin*, çev. Sevil Gülçur, Linz (Avusturya) 1999, s. 104.

ea. Nikâh Takdis Duası

'Dinî nikâh töreninde ruhânî, önce takdis duasıyla gelini ve damadı kutsar:

'Kutsalsın Allah, Kutsalsın Allah, Kutsalsın Güçlü, Kutsalsın ey Babasına benzeyen ölmeyen diri Mesih. Kutsalsın ey Güçlü, zira kutsallığını terennüm eden tüm azizlerin kutsamalarından çok üstünsün. Kutsalsın ey Güçlü, zira gücünle düşmanlarını ezdin. Kutsalsın ey ölmeyen, zira ölümünle bize hayat verdin. Ey bizim için haça gerilen, bize merhamet eyle.'³²

eb. Nikâh Başlangıç Duası

Daha sonra 'Nikâh Kitabı' (Ktobo dburoho)'ndan 'Başlangıç Duası'nı okur:

'Ya Rab! Düğünümüzün şenliğinde ve sonunda sen varsın. Nurunla ruhlarımız, fikirlerimiz ve günlerimiz aydınlansın. Merhametinle bereketlenip güçlükleri yelim. Sana iman eden bu çift için esirgemeyeceğin mutluluktan dolayı sonsuz şükürler sunuyoruz.

Ey Rab Allahımız! Kurduğun evlilik nizamını kabul edip sürdüreceğın olan bu kulların, senin inâyetine, yardımına ve korumana muhtaçtır. Ey iyiliklerin Allahı, yüksek huzurunda başlarını eğen bu çifti mübarek eyle, birbirlerine sonuna dek hayat arkadaşı olma azmini ve iradesini ver.

Yarattığın nimetlerden onları mahrum etme. Kalplerine iman ve merhamet, iradelerine kuvvet, geçimlerine bereket kat. Mutluluk dolu yıllar, hayırlı ve imanlı çocuklar ver. Ya Rab, aralarındaki sevgi ve beraberlik hiç sarsılmasın. Bütün işleri muvaffak olsun. Dilleri daima şükürle dönsün. Âmin."³³

³² I. Efrem Barsavm, *Ruhsal Hazine Dua Kitabı*, çev. Samuel Aktaş, İstanbul 1989, s. 44.

³³ Demir, "Süryânî Ortodoks Kilisesi'nde Kavramlar ve Terimler", s. 50-51.

ec. Tenbih ve Nasihat Vaazı

Bunun peşinden, yine aynı kitaptan 'tenbih ve nasihat vaazı'nu irad eder:

"Sevgili evlatlarımız! Peygamber Musa der ki; 'Allah, gökleri ve yeri yaratıp, tüm düzeni kurduktan sonra, bu âleme gerekli olan insanı, yani ata-muz Âdem'i yarattı ve Âdem, bu âlemde yalnız kalmasın diye de onun kaburga kemiklerinden anamız Havva'yı yarattı. Âdem, kendinden bir parça olarak gördüğü Havva'ya 'Bu kemiklerimden kemik ve etimden de ettir.' dedi. (Tekvin, 2²¹⁻²⁴). Kendinden bir parça olan Havva, Âdem'in madden ve mânen her şeyidir.

Onun için bir erkek, hayatındaki bütün bağlarını kopararak, hatta anne ve babasını bırakarak karısına yönelir. Onu sever, sayar ve böylece tek vücut olurlar. Aziz Pavlus, 'Erkek kadının vücuduna, kadın da erkeğin vücuduna hükmeder.' (Korintoslulara I. Mektup, 7^a) der. Ey kocalar, kadınlarınızı sevin, kadınlar da, Sara'nun efendisi İbrahim'e olan saygısı ve sevgisi gibi, kocalarını sevsin, onlara itaat ve hürmet etsin.

Bundan böyle siz (.....damadın adı söylenir) düşünün ki, kızımız (.....gelinin adı söylenir), annesi babası, kardeşleri ve akrabalarıyla olan ilişkilerini kesip, sana eş olmayı kabul etti. Bu bakımdan ona sevgi ve saygı ile davranacak, onu kendi canından aziz tutup koruyacaksın, yiyecek, giyecek, barınak gibi zorunlu haklarını tanıyarak gerçekleştirip, bütün bir ömür boyunca birbirinizi incitmeden, nezaketle geçinip, birbirinizin gönlünü kazanacaksınız.

Sen sevgili kızım! Kocana kayıtsız şartsız bağlı ol. Beraber sürdüreceğiniz hayatınızda, ona saygını, hürmetini ve güler yüzünü eksik etme. Uysallığın ve iffetinle ona emniyet ve itimat ver.

Sevgili evlatlarımız! Yolunuz doğruluk ve Allah'ın yolu olsun. Sizi bulacak dert, keder ve hastalık gibi üzüntü ve zararları sabır ve metanetle karşılayın, sevinç ve üzüntüleri paylaşın, birbirinizin kusurlarını bağışlayın.

Her türlü günahlardan sakınarak, birbirinizi aldatmayın. Bu törende, bu cemaatin ve Allah'ın huzurunda gösterdiğiniz rıza ve isteğe göre, sizi birbirinize teslim ediyorum. Rab Allah'ın sevgi ve bereketleri üzerinize yağsın. Nimetleri ile sizi zenginleştirip, kısmetlerinizi arttırıp, ömürlerinizi uzatsın, güçlük ve kötülüklerden sizleri muhafaza etsin. Sağlık ve mutluluk içinde geçireceğiniz ömrünüzde, zeytin dalları gibi yuvanızı ve sofranızı saracak hayırlı evlatlar versin. Siz de her zaman Allah'a hamd ve şükürler sunasınız. Âmin."³⁴

ed. Taç Giydirme Töreni

Artık sıra, geline ve damada taç giydirme bölümüne gelmiştir. Gelin için taç giyme, iffetin; damat için taç giyme reisliğin sembolüdür. Ruhâni, yine 'Nikâh Kitabı'ndan 'Taç Giydirme Duası'nı okur, elleriyle gelin ve damada taç giydirir ve dinî nikâh töreni sona erer.³⁵

ef. Taç Giydirme Duası

"Evlenme nizamının gerektirdiği gibi birleşen bu çiftin, başlarını taçlandıran, onları sevindiren Allah, sana yalvarız. Bu geçici taçları başlarından kaldırmamızla, ilahî kudretini onlardan esirgeme. Onlara mutlu bir hayat ver. Sana kulluk edenlere layık gördüğün, göklerdeki saltanat tacından onları mahrum etme. Sana sonsuz şükürler sunarız."³⁶

eg. Nikâh Âyinine Dair Zorunluluklar

"İstanbul Süryânî Ortodoks Metropolitliği, nikâhın maddî unsurlarını ve gerekliliklerini şu şekilde tanzim etmiştir:

i. Türkiye Cumhuriyeti Medenî Kanunu hükmü gereğince, medenî nikâh dinî nikâhtan önce yapılır. Bugüne kadar bu kanuna harfiyen uyulmuş, bundan sonra da aynı hassasiyet gösterilecektir. Aksi takdirde dinî nikâh kıyılmayacaktır.

³⁴ Demir, "Süryânî Ortodoks Kilisesi'nde Kavramlar ve Terimler", s. 51.

³⁵ Demir, "Süryânî Ortodoks Kilisesi'nde Kavramlar ve Terimler", s. 53.

³⁶ Demir, "Süryânî Ortodoks Kilisesi'nde Kavramlar ve Terimler", s. 53.

ii. Dinî nikâh töreninin kilisede yapılması zorunludur.

iii. Dinî nikâh kıyılmadan en az on beş gün önce, Meryem Ana Kilisesi Sekreterliği'ne başvurularak, nikâhın günü ve saati ile dinî nikâhu kıyacak ruhâni belirlenecektir.

iv. Gelin ve damat adayları dinî nikâhtan iki gün önce, Meryem Ana Kilisesi'ne gelip, kıddas (kurobo, kutsal kurban sırrı) alacaktır.

v. Dinî nikâh töreni için gelin ve damat, tam zamanında kilisede hazır bulunacaktır.

vi. Dinî nikâh kıyıldıktan sonra, kilisede hazır bulunan davetliler düşünülerek, zamanlarını almamak için gelin ve damat aileleri başta olmak üzere, takı hediyelerini kutularından çıkarmadan sunmalıdır. Açıktan açığa takılan takılar, işi teşhirciliğe döndürür, bundan kaçınılacaktır.

vii. Düğün salonu konusunda taraflar birbirlerini zorlamamalıdır. Düğün salonu her ne kadar damat tarafından belirleniyorsa da, arzu edilirse gelin tarafı da bu karara katkıda bulunabilir."³⁷

eh. Nikâh Âyini Terennümleri

'Altın Ağzılı Mor Yuhanna, 'Tekvin Tefsiri'nin kırk sekizinci babında, düğünlerdeki fuzûli törenler ve yakışmayan şarkılara karşı tavrı koyarak, şöyle der: 'Bana söyle, kızının kulaklarını çirkin şarkılarla ve dinde yeri olmayan törenlerle doldurmağa niçin müsaade edersin, gençliğin çabuk kaydığını bilmez misin? Evlenmenin sırrını niçin bozarsın? Bunların hepsini reddedip, kızına utanmayı baştan öğretmeli, evlenenlerin birleşmelerini, namaz ve bereketlerle bağlamalısın; ta ki güveyin bağlılığı ve gelinin iffeti artsın.'³⁸

³⁷ Evlilikle İlgili Düzenlemeler, s. 7.

³⁸ Dolapönü, Yıl Öğütleri, c. I, s. 142-143.

Nikâh Âyini'nde kilisede şu ilâhîler okunur:

“Evlilik sırrı paktır
 Hak'tan takdis edilmiştir
 Bağlanması mübarektir
 Bütün hayatta sabittir
 Kana'nın o düğününde
 Hazır oldun ey Halâskâr
 Burada yine hazır ol
 Bu düğünü bereketle
 Gelinle güveyimizi
 Hayatınla bereketle
 Selâm sevgi ver onlara
 Pek coşkun muhabbetinle
 Ta ki ikisi tek yürekle
 İsteğini bittireler
 Salih çocuklar doğursunlar
 Adını taziz edeler
 Yaşlarını gâyet güzel
 Öz rızanda geçireler
 Ta ki, o son düğünde
 Ebedî taçlar taksınlar”³⁹

³⁹ Hanna Dolapönü, *Süryânî Mûsikisinden Çiçek Demeti*, İstanbul Tarihsiz, s. 87.

“Kutlu olsun sevenler
Hak yolunu seçenler
Işıklansın yolunuz
Mutlu olsun sonunuz

Tutuşarak el ele
Kavuşun siz güzele
Tanrı sizi kutsasın
Belalardan saklasın

Siz Tanrı'nın indinde
Söz veriniz birlikte
Tanık olalım biz de
Güzel düğününüzde

Düğün nağmeleri çalnsın
Ak duvağın açlsın
Saf saf olsun melekler
Birleşsin sevenler

Takıver taç başına
Gelin teli saçına

Düğün dernek sizindir
Sevinmekse bizimdir

Kocana sâdık ol
İbadet doğru yol
Allah sizi kutsasın
Kem gözlerden saklasın

Eşini sev mutlu kıl
Bir yastıkta birçok yıl
Çoluk çocuk bir evde
Sevgi saygı içinde"⁴⁰

"Ne mübarek o kimseler
Emrin üzere birleşenler
Seni seven asla korkmaz
Ve günaha esir olmaz
Aziz Allah iltifatıyla
Bu nikâhı sabit eyle
Budur sana nişanları
Nuru edinsinler
Ve yolunda yürüsünler

⁴⁰ *Süryânî Kadim Namaz ve Âyin Kitabı*, Komisyon, Basım Yeri ve Tarihi Yok, s. 147.

Aziz Allah ihsanıyla

Kullarını bereketle"⁴¹

ej. Nikâh Âyin Usûlüyle İlgili Süryânîce Yazma Eserler

Kudüs Markos Kütüphanesi'nde 113 numarada ve Paris Kütüphanesi 110 numarada kayıtlı iki nüshası bulunan, "Nikâh Akdi ve Evlilik Bereketi" adlı nikâh âyin usûlü kitabını tanzim eden Mor Yakup er-Ruhavî'den başkası değildir. Bu âyin usûlü, iki bölümdür: Birinci bölüm, âyin sonunda yapılan duaları ihtiva eder. İkinci bölümde, evliliği mübarek kılmaya yönelik dualar yer alır. Mor Yakup'un bu âyin usûlü, bâkire nikâhı için uygulanmaktadır. Kocasını ölüp, dul kalmış kadınların ikinci evlilik törenlerinde, Papaz İşaya es-Seberinî'nin on dördüncü yüzyılın sonlarında tanzim ettiği farklı bir âyin usûlü tatbik edilir. Papaz İşaya, bu âyin usûlüne niçin gerek duyulduğunu, onu nasıl tanzim ettiğini, kitabının mukaddimesinde tafsilatlı olarak anlatır.⁴²

5. Süryânî Ortodoks Kilisesi'nin Çok Eşliliğe Bakış Açısı

Kilise kanunları, bir adam için tek bir eşin olması gerektiğini öngörür.⁴³

"Eski Ahid'de anlatıldığı üzere, her ne kadar bazı atalar, poligami (çok eşlilik)'ye yönelerek birçok kadınla evlenmişlerse de, bu uygulama mesihî evliliğin yasasına, doğasına aykırı düşer. Çünkü İsa Mesih şöyle buyurmuştur: "Ve: 'Bunun için insan babasını ve anasını bırakacak ve karısına yapışacaktır ve ikisi bir beden olacaktır.' (Tekvin, 2²⁴) dediğini okumadınız mı? Şöyle ki, onlar artık iki değil, fakat bir bedendir. İmdi Allah'ın birleştirdiğini insan ayırmasın." (Matta, 19⁵⁻⁶).

Mesihî yasaya uygun olarak, Süryânî Ortodoks Kilisesi aşağıdaki nedenlerden ötürü, poligamiyi yasaklar, monogami (tek eşlilik)'yi şart görür:

⁴¹ Dolapönü, *Süryânî Mûsikîsinden Çiçek Demeti*, s. 88.

⁴² I. Efrem Barsavm, *el-Lu'lu'l-Mensuru fi Tarihi'l-Ulumi ve'l-Adâbi's-Suryaniyyeti*, Glane/Losser (Hollanda), 1987, s. 81.

⁴³ Sâka, *Keniseti es-Suryaniyyetu*, s. 314.

i. Yüce Allah, Âdem ve Havva'yı yaratırken, tek bir koca, tek bir karı olarak yaratmıştır.

ii. Yeni Ahid'de hep tek eşlilikten söz edilmektedir. (Matta, 19⁴⁸; Korintoslulara I. Mektup, 7²; 7⁵⁻¹⁰).

iii. Çok eşlilik, ailevî ve sosyal içerikli birçok zararın müsebbibi olabilir. Kargaşa, çekişme ve ayrılığa davetiyedir. Tek eşlilik ise, karı-koca arasındaki karşılıklı sevgiyi ve aşkı daha çok pekiştirir, canlandırır."⁴⁴

Süryânîlik, bir erkeğe bir kadını öngörür. Zira iki ayrı kadından doğan çocuklar arasında sevgi hâsıl olamaz.⁴⁵

İncil'e göre, tek bir kadınla evlenmek temel kuraldır. Çünkü Allah, Âdem için hayat arkadaşı olsun diye tek bir kadın yarattı. Eğer uygun görseydi, Âdem'e birkaç kadın verebilirdi. Erkeğin birkaç kadınla daha evlenmesi, kadına karşı bir haksızlıktır. Böyle bir tutum, ailede ancak kargaşa ve çekişme meydana getirir.⁴⁶

6. Süryânî Ortodoks Kilisesi'nce Evlenilmesi Yasak Olanlar

"Evliliğin kutsal ve saygın olabilmesi için, Kutsal Kitab'ın ve kilise yasalarının ön gördüğü şartlar çerçevesinde tamamlanması, gerçekleşmesi gerekmektedir. Kilise kanunları, aşağıda sıralanan niteliklere sahip olanlarla evlenilmesini yasaklamıştır:

i. Süt Kardeşliği: Aynı memeden süt emmiş erkek ve kadının birbirleriyle evlenmesi kesinlikle yasaktır.

ii. Vaftiz Kirveliği: Vaftiz olan çocuğu taşıyan karibo (kirve), o çocuğa ruhî anlamda baba olur. Dolayısıyla karibonun eşi, ona anne, karibonun çocukları, ona kardeş olmaktadır. Durum bu iken, bunların hiç biriyle evlilik söz konusu olamaz. Bu nedenle, çocuğun öz babasıyla vaftiz babasının aileleri arasında üç göbeğe kadar evlilik yapılamaz.

⁴⁴ Demir, *Süryânî Kilisesi Öğretisine Göre Kilisenin Kutsal Yedi Gizi*, s. 53-54.

⁴⁵ Günel, *Türk Süryânîler Tarihi*, s. 315.

⁴⁶ Akdemir, *İstanbul Mozağında Süryânîler*, s. 82.

iii. Nikâh Sağdıçlığı: Ruhî anlamda, bu nitelik de, vaftiz kariboluğunun aynı şartlarını taşır. Gelin ve güveye sağdıçlık yapan aileler arasında da üç göbeğe kadar evlilik yapılamaz.

iv. Yakın Akrabalık.

v. Geçmeyen ve bulaşıcı bir hastalığa duçar olmak."⁴⁷

Kırsal bölgelerde bazı ailelerin, ergenlik çağına varmayan çocuklarını şahsî çıkar karşılığında evlendirmeleri geçersizdir. Çünkü gerçek evlilik, ergenlik yaşına varmış olan gelin ve güveyin, hiç kimsenin etkisinde kalmaksızın medenî ve dinî kurallar doğrultusunda kendi arzu ve istekleriyle verecekleri karara bağlıdır.⁴⁸

Medenî ve dinî yasalar dışında oluşan birliktelikler, kilise tarafından kesin olarak yasaklanmıştır.⁴⁹

7. Boşanma

a. Hıristiyanlık'ta Boşanma

Hıristiyanlık'ta eşler hayatta olduğu müddetçe boşanma ve tekrar evlenmeğe, Katolik Kilisesi, Ermeni Kilisesi, bazı Protestan grupları tarafından karşı çıkılır. Birbirlerini kabul etmiş eşlerin beraberliklerinin hayat boyu devam etmesi istenir.⁵⁰ Ortodoks Kiliseleri'nde boşanma belirli şartlara bağlıdır.⁵¹

⁴⁷ Demir, *Süryânî Kilisesi Öğretisine Göre Kilisenin Kutsal Yedi Gizi*, s. 53; Akdemir, *Dinî Kurallarımız*, s. 85; Akdemir, *İstanbul Mozaiğinde Süryânîler*, s. 81-82.

⁴⁸ Akdemir, *İstanbul Mozaiğinde Süryânîler*, s. 82.

⁴⁹ Akdemir, *İstanbul Mozaiğinde Süryânîler*, s. 82.

⁵⁰ Annemarie Schimmel, *Dinler Tarihine Giriş*, Ankara 1955, s. 122; Tümer - Küçük, *Dinler Tarihi*, s. 160; Sarıkoğlu, *Başlangıçtan Günümüze Dinler Tarihi*, s. 293; Güç, *Dinlerde Mâbed ve İbâdet*, s. 208.

⁵¹ Tümer - Küçük, *Dinler Tarihi*, s. 160; Günay Tümer, *Günümüzde Doğu Hıristiyanlığı (Asrımızda Hıristiyan - Müslüman Münasebetleri, Tartışmalı İlmi Toplantı)* İstanbul 1993, s. 133.

b. Süryânî Ortodoks Kilisesi'nde Boşanma

Hıristiyan inancına göre, yasal olarak evlenen erkek ve kadın, Allah'ın huzurunda ve kilise topluluğunun önünde yasal ruhânilerin kutsadıkları dinî nikâhta birbirlerine verdikleri söz uyarınca, ölünceye kadar birbirlerine bağlı ve sâdik kalmak zorundadır.⁵²

Ferisiler, İsa Mesih'i sınamak amacıyla, "Bir adamın, herhangi bir nedenle karısını boşaması Kutsal Yasa'ya uygun mudur? diye sorduklarında Mesih onlara, 'Kutsal yazıları okumadınız mı? Yaradan başlangıçtan 'İnsanları erkek ve dişi olarak yarattı' ve şöyle dedi: 'Bu nedenle adam annesini babasını bırakıp karısına bağlanacak, ikisi tek bir beden olacak.' Şöyle ki onlar artık iki değil, tek bir bedendir. O halde Tanrı'nun birleştirdiğini, insan ayırmasın." (Matta, 19³⁻⁶). "...karısını fuhuş dışında bir nedenle boşayan onu zinaya itmiş. Boşanmış bir kadınla evlenen de zina etmiş." (Matta, 5³²). Bu âyetlerden de anlaşılıyor ki, evlilik bağı, ölüm ve zinadan başka bir nedenle bozulmayan kutsal bir gizdir. Elçi Pavlus evli olmayanlara ve dullara şöyle der: "...Benim gibi kalsalar kendileri için iyi olur. Ama kendilerini denetlemiyorlarsa, evlensinler. Çünkü için için yanmaktansa evlenmek daha iyidir." (Korintoslulara I. Mektup, 7⁸⁻⁹).⁵³

Kilise, zina ve tıbbî bakımdan bulaşıcı ve tedavi edilemez hastalıklar dışında boşanmaya izin vermez. Zina yapıldığına dair üç muteber şâhidin tanıklığını da zorunlu tutar. Bu iki hususun haricinde kilise, kesinlikle boşanmaya müsamaha göstermez.⁵⁴

Eşlerden biri zina ederse, bununla hem kendi hayat arkadaşına ihanet etmiş olur hem de kutsal evlilik gizini lekelemiş olur. Bu durumda haksızlığa uğrayan taraf, sabır ve anlayışla hayat arkadaşını doğru yola getirebilirse, bu çok iyidir. Böylelikle, büyük bir günahı kapatmış ve hayat arkadaşını

⁵² Akdemir, *İstanbul Mozaikinde Süryânîler*, s. 81.

⁵³ Akdemir, *İstanbul Mozaikinde Süryânîler*, s. 81.

⁵⁴ Günel, *Türk Süryânîler Tarihi*, s. 315; Akdemir, *Dinî Kurallarımız*, s. 85; Özbay, *Süryânîler, Kadim Süryânîler ve Türkiye'deki Durumları*, s. 21; Tümer - Küçük, *Dinler Tarihi*, s. 165; Tümer, *Günüümüzde Doğu Hıristiyanlığı*, s. 128.

kazanmış olur. Eşini doğru yola getirme konusunda başarılı olamazsa, o zaman durumu aile ruhânisine bir sır olarak bildirebilir. Aile ruhânisi haksızlığa uğramış kişinin arzusuyla konuyu kilise üst ruhâni kuruluna getirebilir. Ruhâni kurul mağdur olan tarafın hakkını aramak üzere gerekeni yapmaya yetkilidir.⁵⁵

Sonuç

Anadolu'nun antik bir rengi olan Süryânîler'de söz, nişan ve düğün uygulamaları, içinde bulunduğu coğrafya ile genel bir uyumluluk göstermektedir.

Türkiye Süryânî Ortodoksları, aynı zamanda bir sakrament olan evlilikte, sevgiyi, iffeti, sadâkâti, saygıyı, bağlılığı, monogamiyi ve fazileti olmazsa olmaz birer şart görür. Boşanma konusunda da oldukça isteksiz davranırlar.

Evlilik ve nikâh ilgili dinî ve sosyal gereklerin yerine getirilmesinde aile ruhânisi, fonksiyonel açıdan ön plana çıkar.

Genel olarak tüm Hıristiyanlarda olduğu gibi evlilik, Süryânîler'de de sadece medenî hâl ile ilgili lâik bir olgu veya sosyal bir gerçeklik olarak kabul edilmemiş, mukaddes bir sır olarak telâkki edilmiştir.

KAYNAKLAR

AKDEMİR, Samuel, Dinî Kurallarımız, Glane/Losser (Hollanda) 1988.

_____, İstanbul Mozaiğinde Süryânîler, İstanbul 2009.

BARSAM, I. Efrem, el-Lu'lu'l-Mensuru fi Tarihi'l-Ulumi ve'l-Adâbi's- Suryaniyyeti, Glane / Losser (Hollanda) 1987.

_____, Ruhsal Hazine Dua Kitabı, çev. Samuel Akdemir, İstanbul 1989.

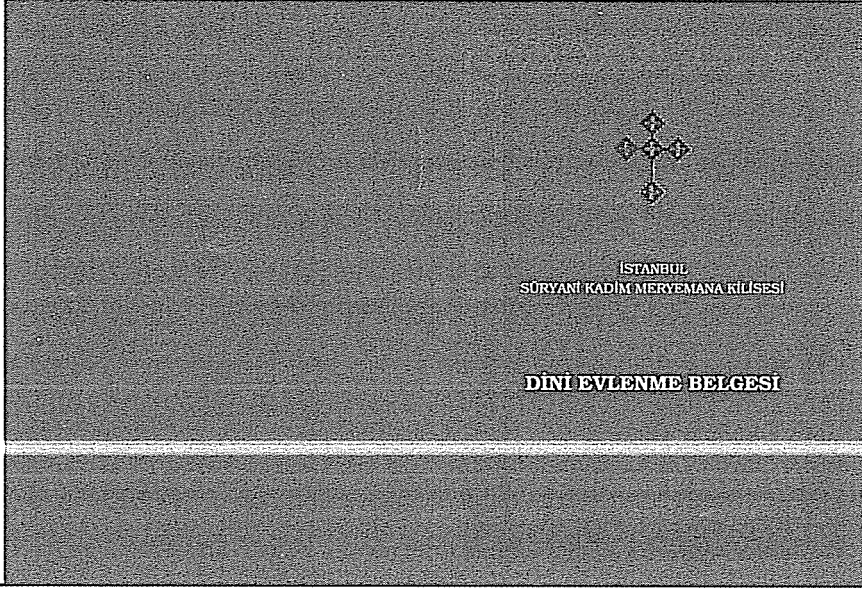
BULUT, Meryem, Mardin'de Evlilikler, Folklor/Edebiyat Dergisi, Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi, c. XVII, sy. 66, ss. 65-79, 2011/2, Lefkoşe 2011.

⁵⁵ Akdemir, *İstanbul Mozaiğinde Süryânîler*, s. 81.

- DEMİR, Zeki, Süryânî Kilisesi Öğretisine Göre Kilisenin Kutsal Yedi Gizi ve Kilise İçindeki Tinsel İşaretler, İstanbul 1995.
- _____, Süryânî Ortodoks Kilisesi'nde Kavramlar ve Terimler, Yayınlanmamış Makale, Meryem Ana Kilisesi Kütüphanesi, İstanbul 1999.
- DOLAPÖNÜ, Hana, Süryânî Musikisinden Çiçek Demeti, İstanbul, Tarihsiz.
- _____, Yıl Öğütleri, c. I, Mardin 1956.
- GÜÇ, Ahmet, Dinlerde Mâbed ve İbadet, İstanbul 1999.
- GÜNEL, Aziz, Türk Süryânîler Tarihi, Diyarbakır 1970.
- HOLLERWEGER, Hans, Turabdin, çev. Sevil Gülçur, Linz (Avusturya) 1999.
- İSTANBUL SÜRYÂNİ ORTODOKS METROPOLİTLİĞİ'NİN EVLİLİKLE İLGİLİ DÜZENLEMELERİ, İstanbul Süryânî Ortodoks Metropolitliği, İstanbul 1999.
- KİTAB-I MUKADDES, İstanbul 1985.
- MICHEL, Thomas, Hıristiyan Tanrı Bilimine Giriş, İstanbul 1992.
- NUSS, Xavier-DEMİREL, Hakkı, Hıristiyan Öğretisi, Ankara 1987.
- ÖZBAY, Kemal, Süryânîler, Kadim Süryânîler ve Türkiye'deki Durumları, İstanbul 1975.
- SÂKA, İshak, Kenisetî es-Suryaniyyetu, Şam 1985.
- SARIKÇIOĞLU, Ekrem, Başlangıçtan Günümüze Dinler Tarihi, Isparta 1999.
- SCHIMMEL, Annemarie, Dinler Tarihine Giriş, Ankara 1955.
- SÜRYÂNİ KADİM NAMAZ ve AYİN KİTABI, Komisyon, Basım Yeri ve Tarihi Yok.
- TÜMER, Günay - KÜÇÜK, Abdurrahman, Dinler Tarihi, Ankara 1988.
- TÜMER, Günay, Günümüzde Doğu Hıristiyanlığı, (Asrımızda Hıristiyan - Müslüman Münasebetleri, Tartışmalı İlmi Toplantı) İstanbul 1993.

EK-1: Süryânî Ortodoks Kilisesi İstanbul Metropolitliği "Dinî Evlenme Belgesi"

Ön Yüzü

EK-2: Süryânî Ortodoks Kilisesi İstanbul Metropolitliği "Dinî Evlenme Belgesi"

Arka Yüzü

NEFLIS CÜZİANI ORNEKİ / Sample of Birth Certificate / Kısmî Kopya	ORTODOKX İTİRAF	ORTODOKX İTİRAF
Kimlik No Certificate No	İsme / Name / İsim	İsme / Name / İsim
Soyadı / Family Name / İsim		
Kız / Christian Name / İsim		
Baba Adı / Father's Name / İsim		
Anneleri / Mother's Name / İsim		
Doğum Yeri / Place of Birth / İlim		
Doğum Tarihi / Date of Birth / İlim		
Nüfus kayıtlı olduğu / İlim		
İske / Administrative District / İlim		
Mahalle Koy / Quarter Village / İlim / Köy		
Çiğ No / Identity No / İsim		
Aile Kimliği / Family Kimliği / İsim		

Bu belge her zaman geçerlidir / This document can not be used as an identification.

DİNİ EVLENME İŞLEMİ
RELIGIOUS MARRIAGE PROCEDURE İKİLİ KAVUŞUK

İkili Nikâhın Tarihi ve Yeri / Date and Place of Religious Marriage / İlim, Köy, Mahalle	
İkili Nikâhın Tarihi / Date of Religious Marriage / İlim, Köy, Mahalle	
İkili Nikâhın Kuvvetli Kuvvet / Effect of Religious Marriage / İlim, Köy, Mahalle	
İkili Nikâhın Kuvvetli Kuvvet / Effect of Religious Marriage / İlim, Köy, Mahalle	
İkili Nikâhın Kuvvetli Kuvvet / Effect of Religious Marriage / İlim, Köy, Mahalle	
İkili Nikâhın Kuvvetli Kuvvet / Effect of Religious Marriage / İlim, Köy, Mahalle	
İkili Nikâhın Kuvvetli Kuvvet / Effect of Religious Marriage / İlim, Köy, Mahalle	
İkili Nikâhın Kuvvetli Kuvvet / Effect of Religious Marriage / İlim, Köy, Mahalle	

Yükarıdaki fotoğraflar yapışık ve geçerli kâğıt üzerine göre

Bu belge her zaman geçerlidir / This document can not be used as an identification.

As per above attached photographs and applications, it is affirmed that

My ...

İSTANBUL İTİRAF / Religious Authority
Metropolit